Talousvaliokunnalle

HE 99/2021 vp Euroopan vakausmekanismista tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi ja HE 100/2021 vp Vakausmaksujen siirrosta yhteiseen kriisinratkaisurahastoon ja rahasto-osuuksien yhdistämisestä tehdyn sopimuksen muuttamisesta tehdyn sopimuksen hyväksymiseksi ja voimaansaattamiseksi

Talousvaliokunta on pyytänyt Rahoitusvakausvirastolta (RVV) lausuntoa otsikossa mainituista hallituksen esityksistä HE 99/2021 vp ja HE 100//2021 vp. RVV kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa seuraavan.

RVV kannattaa kummankin käsiteltävänä olevan sopimuksen hyvaksymistä ja voimaansaattamista.

Yhteisen varautumisjärjestelyn aikaistaminen ja ylimääräisten jälkikäteen kriisinratkaisurahastoon suoritettavien vakausmaksujen yhdistäminen samalla tavalla kuin jo nyt tehdään ennakollisten vakausmaksujen osalta, on rahoitusvakauden kannalta toivottavaa. Yhteinen varautumisjärjestely kaksinkertaistaa kriisiratkaisun yhteydessä käytettävissä olevien varojen määrän. Lisääntynyt kapasiteetti parantaa merkittävästi yhteisen kriisinratkaisuneuvoston (Single Resolution Board, SRB) toimintaedellytyksiä erittäin haastavissa kriisinratkaisutilanteissa. Jo hyvin resursoidun yhteisen varautumisjärjestelyn olemassaolo itsessään lisää kriisinratkaisukehikon uskottavuutta ja vähentää todennäköisyyttä sen käyttämiselle, koska se kannustaa ongelmissa olevaa luottolaitosta ja sen sidosryhmiä hakemaan vapaaehtoisia järjestelyjä luottolaitoksen ongelmien ratkaisemiseksi. Käytössä olevan kapasiteetin kasvaminen ei myöskään tarkoita sitä, että kriisinratkaisurahaston varoja voitaisiin käyttää aiempaa kevyemmin perustein. Kriisinratkaisurahaston varojen käytön edellytykset pysyvät ennallaan.

Kriisinratkaisutoimien tehokkuuden varmistaminen on myös suomalaisten luottolaitosten ja yhteiskunnan kannalta tärkeää. Toisessa pankkiunionin maassa toimivan merkittävän luottolaitoksen kriisitilanteen pitkittyminen, tai pahimmassa tapauksessa kärjistyminen hallitsemattomaksi, johtaisi merkittäviin häiriöihin rahoitusmarkkinoilla ja reaalitaloudessa Euroopassa laajemminkin. Tämä hankaloittaisi esimerkiksi suomalaisten luottolaitosten markkinaehtoista varainhankintaa ja vaikuttaisi meidän avoimeen ja vientipainotteiseen talouteemme.

Yhteisen varautumisjärjestelyn käyttö on erittäin epätodennäköistä. Riskienhallinta ja ongelmatilanteisiin varautuminen on pankkitoiminnan ytimessä. Pankkivalvonta on yhteisen valvontamekanismin myötä tehostunut ja yhdenmukaistunut. Kriisinratkaisukehikon myötä kriisinratkaisuviranomaiset laativat tiiviissä yhteistyössä luottolaitosten kanssa suunnitelmia siitä, mitä luottolaitoksen kaatumisen yhteydessä tehtäisiin ja miten kriisinratkaisua rahoitettaisiin.

Kriisinratkaisumekanismin pääperiaatteena on, että kriisinratkaisutilanteessa luottolaitoksen toiminnassa syntyneiden tappioiden kattaminen ja luottolaitoksen uudelleenpääomittaminen toteutetaan ensisijaisesti sen omistajien ja sijoittajien varoin. Tämä niin sanottu sijoittajanvastuu toteutetaan käyttämällä bail-in-välinettä. Bail-in-välineen käytön mahdollistamiseksi kriisinratkaisuviranomaiset asettavat luottolaitoksille vaateen omien varojen ja alentamiskelpoisten velkojen vähimmäismäärälle (minimum requirement for own funds and eligible liabilities, MREL). Näin vältytään tilanteelta, jossa luottolaitos pelastettaisiin julkisin varoin veronmaksajien kustannuksella.

Kriisinratkaisurahaston varojen käyttäminen jonkun luottolaitoksen kriisinratkaisun tukemiseen ei myöskään ollenkaan automaattisesti tarkoita sitä, että muilta luottolaitoksilta kerättäisiin korkeampia vakausmaksuja rahaston käytön aiheuttaman vajeen kattamiseksi. Kriisinratkaisurahastosta maksettava tuki on pääsääntöisesti vastikkeellista. Useimmat kriisinratkaisurahaston tukimuodot ovat sellaisia, että kriisinratkaisurahasto saa tuen vastikkeeksi kriisihallintoon asetetun laitoksen osakkeita, omaisuutta tai laitokseen kohdistuvan saatavan. Vastikkeena saadun omaisuuden realisoiminen ja laitokselta olevan saatavan kertyminen lähtökohtaisesti kattaa rahastolle laitoksen kriisinratkaisun tukemisesta aiheutuneen varojen vähenemisen, eikä tarvetta periä muilta luottolaitoksilta korkeampia vakausmaksuja synny.

Hallituksen esityksissä kuvattu vaikutusarvio perustuu tietoihin vuoden 2020 aikana yhteiseen kriisinratkaisurahastoon kerätyistä vakausmaksuista. Vuonna 2021 suomalaisilta luottolaitoksilta kerättiin vakausmaksuja yhteensä 270 miljoonaa euroa. Suomalaisilta luottolaitoksilta kerättavien vuotuisten ylimääräisten jälkikateen suoritettavien vakausmaksujen enimmäismäärä olisi tämän perusteella 810 miljoonaa euroa. Varautumisjärjestelystä nostettujen kolmessa vuodessa erääntyvien lainojen enimmäismäärä olisi siten 2,43 miljardia euroa.

Vuonna 2021 kaikilta pankkiunionin maissa toimivilta luottolaitoksilta kerättiin vakausmaksuja yhteensä 10,4 miljardia euroa, jolloin varautumisjärjestelystä nostettujen kolmessa vuodessa erääntyvien lainojen enimmäismäärä olisi 93,6 miljardia euroa. Suomalaisten luottolaitosten osuus olisi siten 2,6 %.

Covid-19-kriisistä johtuen korvattavien talletusten määrä on kasvanut merkittävästi kaikissa pankkiunionin maissa. Kasvun odotetaan jatkuvan merkittävänä myös tulevina vuosina. Siten kriisinratkaisurahaston tavoitetaso tulee todennäköisesti nousemaan 73-78 miljardiin euroon.

Tuija Taos
ylijohtaja

Harri Hämäläinen
kriisinratkaisuasiantuntija